

Лекція 5, 6. Рекреаційно-країнознавча характеристика Азійсько-Тихоокеанського рекреаційного макрорегіону.

План:

- 1. Загальна рекреаційна характеристика регіону**
- 2. Східна Азія**
- 3. Південно-Східна Азія**
- 4. Австралія та Океанія**

1. Загальна рекреаційна характеристика регіону

Азійсько-Тихоокеанський рекреаційний регіон включає полярні типи країн. З одного боку - Японія, Австралія і Нова Зеландія, які належать до світових економічних лідерів та найбагатших країн з високим рівнем розвитку, а з іншого - Афганістан, Непал, Шрі-Ланка, М'янма, Бангладеш, Папуа - Нова Гвінея, які належать до найбідніших держав світу. До регіону також належать Китай та Індія - країни з більш ніж мільярдним населенням кожна, з потужним сировинним і промисловим потенціалом, але з низькими прибутками на одного жителя.

Рекреаційні ресурси регіону відзначаються надзвичайним багатством і різноманіттям. Це стосується як природних, так і суспільних та подієвих ресурсів. Їх залучення до інтенсивного використання у рекреаційній індустрії залежить від економічного розвитку і демократичних перетворень у багатьох країнах регіону.

Міжнародний туризм в Азійсько-Тихоокеанському регіоні - відносно молоде явище, оскільки індустрія туризму в окремих країнах почала розвиватися у 1980-ті роки.

Просторова структура в'їзного туризму в цьому регіоні значною мірою залежить від політики Китаю в галузі міжнародного туризму, його відкритості і демократичності. На географію виїзних потоків визначальний вплив має Японія, де один із найвищих у світі показників величини внутрішнього валового продукту у розрахунку на одну особу. Високий соціально-економічний рівень життя зробив японців подорожуючою нацією, які "відкривають" для себе Європу, Америку, Росію, але у першу чергу, відвідують сусідні країни. Китай у цьому списку - на одному з перших місць. Саме ці особливості пояснюють високу питому вагу Китаю і Японії у структурі в'їзних та виїзних потоків на регіональному ринку міжнародних рекреаційних послуг. За рахунок цих двох держав Північно-Східна Азія утримує лідерство у загальному обсязі міжнародних рекреаційних прибуттів до Азійсько-Тихоокеанського регіону - її частка складає майже 60 %.

Стрімко завойовують міжнародний рекреаційний ринок країни Південно-Східної Азії. Таїланд, Індонезія, В'єтнам, поряд із традиційним для західного споживача відпочинком на чистих пляжах, якісним дайвінгом, численними розвагами на кшталт мавпячих чи слонячих театрів, фестивалів трансвеститів, тайського боксу тощо, пропонують широкі можливості для екологічного туризму і пізнання біологічного різноманіття, для релігійного туризму і знайомства з буддизмом та специфічною для європейців і американців східною культурою, для дешевого шопінгу.

У кінці першого десятиліття ХХІ ст. країни Південно-Східної Азії дещо втратили свої позиції на ринку рекреаційних послуг у порівнянні з 1990 роком. Це пояснюється низкою причин: фінансова криза у країнах Південно-Східної Азії у 1997-98 роках; спалахи небезпечних захворювань протягом 2002-03 років; катастрофічне цунамі у 2005 році, яке практично повністю знищило туристичну інфраструктуру окремих районів Таїланду та Індонезії, протести місцевого населення проти інтенсивного розвитку туризму і навіть терористичні акти.

Значна кількість островних країн в Океанії існує за рахунок міжнародного туризму. Федеративні Штати Мікронезії, Палау, Фіджі вже тривалий час асоціюються у західного споживача із рекреаційним "раєм" - блакитні лагуни з чистою водою і теплим піском пляжів, коралові рифи, екзотична флора і фауна манять до себе тисячі мандрівників. Але відсутність на багатьох островах в Океанії постійного населення через нестачу питної води і ресурсів першої необхідності ускладнює розвиток туристичної індустрії. Десятки і сотні кілометрів ідеальних пляжів чекають свого часу.

На заваді інтенсифікації використання потужного природного потенціалу Австралії і Нової Зеландії стоїть їх віддаленість від головних споживчих рекреаційних ринків. Але розвиток круїзного туризму, авіаційного транспорту і цінова політика провідних авіаперевізників з кожним роком все більше нівелюють цей негативний чинник.

2. Східна Азія

Китай - Монголія - Південна Корея - Північна Корея - Тайвань - Японія

КИТАЙ

Китайська Народна Республіка (КНР) розташована в східній частині Азії. Територія Китаю омивається водами західних морів Тихо-го океану. Площа - 9,6 млн км². Китай - найбільша країна в Азії і третя у світі за площею (поступається лише Росії та Канаді).

Територія Китаю з півночі на південь простягається на 5,5 тис. км., а з заходу на схід - на 5 тис. км. Протяжність сухопутного кордону країни складає 22,8 тис. км.

Країна гориста - приблизно 2/3 території займають гірські масиви. У рекреаційній індустрії це - додатковий чинник для розвитку окремих видів туризму.

Із огляду на величезну територію, Китаю властива різноманітність кліматичних характеристик. Північний Китай знаходиться у межах помірного кліматичного поясу. У свою чергу, тут виділяються дві кліматичні області: мусонного клімату прибережних територій з дощовим теплим літом і холодною зимою; континентального клімату внутрішніх районів із спекотним літом та морозною зимою. Центральний Китай розташований у зоні субтропіків. У цілому для цього району характерне жарке дощове літо і прохолодна зима. Літні опади приносить мусон, який панує із квітня до вересня. Клімат Південного Китаю - субтропічний у північних областях і тропічний на решті території. Південь Китаю перебуває під впливом зимового північно-східного і літнього південно-західного мусонів. На кліматичних діаграмах Гуанчжоу, розташованого в тропіках (рис. 2.₂

22), і Пекіну, який знаходиться у межах помірного кліматичного поясу (рис. 2. 23) відображено місячний хід денних температур повітря і пересічний обсяг опадів, що дає загальну уяву про клімат різних регіонів країни і дозволяє обрати найбільший оптимальний час для комфортного відпочинку в Китаї. Уявлення про тривалість пляжно-купального сезону (температура води вища +180 С) дають графіки ходу пересічних температур прибережних вод у різних регіонах країни: на північному сході він триває з червня до жовтня, а на південному сході - цілий рік (рис. 2. 24).

Розвиток туристичної індустрії Китаю ґрунтується на "трьох китах": культурна спадщина, природне різноманіття і дисциплінованість на всіх рівнях - від топ-менеджерів до покоївок.

Рекреаційна індустрія Китаю демонструє динамізм розвитку і ви-соку економічну ефективність. При чому це стосується як міжнародного, так і внутрішнього туризму. Протягом 2007 року сумарна потужність рекреаційного в'їзного потоку склала 132 млн прибуттів. У структурі в'їзного потоку переважають візитери із Гонконгу. На них припадає 60 % від загальної кількості міжнародних туристів. Прибутки від обслуговування в'їзних туристів у 2007 р. оцінюються на рівні \$ 42 млрд.

Обсяг внутрішніх рекреаційних поїздок у Китаї - найбільший у світі. У 2007 році він сягнув позначки в 1,6 млрд. У Китаї більше подорожують сільські жителі. Їх частка у структурі загального рекреаційного потоку перевищує 60 %.

Для внутрішнього туризму в Китаї характерна гіпертрофована сезонність і сконцентрованість у часі - 25 % всіх подорожей здійснюється протягом трьох "золотих тижнів" у травні і жовтні, коли в країні організовуються весняні та осінні фестивалі.

За оцінками фахівців КНР у XXI ст. стане світовим лідером за кількістю міжнародних рекреаційних прибуттів.

Велика китайська стіна, названа одним із нових "семи чудес нового світу", є найбільшою оборонною спорудою всіх часів і народів. Будівництво стіни тривало дуже довго: починаючи з VII ст. до н. е. і до XVII ст. Велетенська споруда має довжину понад 6,7 тис. км. Сьогодні Велика китайська стіна втратила військові функції – це рекреаційна атракція світового рівня, яка має велику культурно-історичну цінність, приголомшує технікою будівництва й архітектурною довершеністю. До показу включена не вся споруда, а її окремі ділянки: Бадалін, Симатай, Мутяньюй (передмістя Пекіна), фортеця Шаньхайгуань, що знаходиться на крайній східній ділянці стіни і свого часу названа "морською митницею Китаю", а також фортеця Цзяюйгуань, що знаходиться на західній ділянці.

Китай володіє надпотужними культурно-історичними ресурсами. На території країни розташовано близько 40 культурно-історичних і природних об'єктів, занесених до списку Світової спадщини (див. додаток D). Більшість із них сконцентровані на сході країни (рис. 2. 25).

Один із найбільш грандіозних пам'яток архітектури всього людства - Велика Китайська стіна на півночі країни є туристичною "візитівкою" Китаю. Поблизу стіни діє безліч храмів, кожен із яких є унікальним витвором архітектурного мистецтва.

Найбільша кількість рекреаційних атракцій характерна для великих міст, які перетворилися на популярні центри міжнародного туризму: Пекін, Шанхай, Гуанчжоу, Макао, Сянган (Гонконг), Сіань, Чунцин, Харбін.

Історія столиці Китаю - Пекіна - налічує більше 3 тис. років. У місті збереглася велика кількість культурно-історичних пам'яток, що дозволяють осмислити минуле, зрозуміти сьогодення, скласти уявлення про майбутнє цієї країни. У Пекіні знаходиться найбільший у Китаї державний музей Гугун - "заборонене місто", колишній імператорський палац, резиденція 24 імператорів династій Цін і Мін, найбільший у світі палацовий комплекс.

Шанхай, розташований у гирлі найбільшої ріки Китаю - Янцзи, більше відомий як діловий центр. До визначних пам'яток Шанхаю належить буддистський монастир, храми Ченхуанмяо і Юйфеси з нефритовою скульптурою Будди, п'ятиярусна пагода Лунхуа, Сад мандарина Ю, Сад Багряних Осінніх Хмар, площа Реньмін, мальовнича вулиця Сіжоу Крік, численні музеї.

У давньому місті Сіань знаходиться єдиний у своєму роді музей теракотових фігур воїнів і коней із поховання імператора Цінь Ши Хуан-ді. Теракотова армія, знайдена у 1974 р., складається з понад 8 тис. повнорозмірних фігур, які не повторюють одна одну. На початку 2000-их років до воїнства і коней додалися знайдені фігури чиновників, акробатів, музик.

Гуанчжоу - велика промислова агломерація на південному сході Китаю. У Гуанчжоу проводяться міжнародні виставки-ярмарки, які дозволяють західним фірмам отримувати уявлення про китайські товари. У безпосередній близькості від Гуанчжоу розташовані колишня англійська та португальська колонії Сянган (Гонконг) і Макао (Аоминь) - визнані міжнародні рекреаційні центри із численними атракціями.

Туристів завжди приваблювали культура Тибету і неприступні вершини Гімалаїв, які постійно намагаються штурмувати альпіністи. Адміністративним центром Тибету є Лхаса - "місто богів" - традиційна резиденція Далай-Лами. Місто розташоване на висоті 3 660 м над рівнем моря. Світову славу Тибету і Лхасі принесли монастирі - центри буддизму і ламаїзму, де до цих пір оберігаються і примножуються культурні традиції минувшини. Активнішому залученню ресурсів Тибету до рекреаційного використання сприятиме збудова-на у першому десятилітті XXI ст. високогірна залізниця. Вона з'єднала Тибет із рівнинним Китаєм і сама пособи є унікальним об'єктом, вартим спеціальної уваги туристів.

Рекреаційна індустрія КНР поступово стає на шлях використання природних рекреаційних ресурсів для потреб розвитку масового пляжно-купального відпочинку, традицій якого в країні фактично не існувало. Поширення західної моди на такий вид туризму привело до формування відповідної інфраструктури. Наприклад, популярністю став користуватися тропічний острів Хайнань, розташований на півдні Китаю. Тут збудовані сучасні готелі, які спеціалізуються на пляжному відпочинку та оздоровленні.

Китай - багатонаціональна і найбільша за кількістю населення країна планети - 1,3 млрд осіб. Прогодувати таку кількість населення - завдання не з простих. А нагодувати смачно, і так, щоб сподобалося і туристам - ще складніше. Але₄

китайська кухня із багатими традиціями завоювала визнання всього світу і належить до справжніх рекреаційних ресурсів, використання яких - один з найбільш приємних способів познайомитися з країною.

Історія китайської кухні нараховує більше 3 тисяч років і невідривна від давньої китайської філософії. Ще в другому тисячолітті до нашої ери в Китаї була створена теорія "гармонізації харчування", а Конфуцій вчив кулінарному мистецтву в VI-V ст. до н. е.

Відмінною рисою китайської гастрономії є методи приготування. Своєрідність страв досягається за рахунок майстерності обробітку сировини. Один із головних принципів - страва повинна складатися із маленьких шматочків. Звідси впливають два головні кулінарні "секрети" китайської кухні - правильно нарізати і правильно підсмажити.

Основу китайської кухні складають страви з найрізноманітніших продуктів: крупи, борошно, овочі, м'ясо, риба, морські безхребетні тварини, водорості, молоді пагони бамбуку і багато іншого. Зазвичай, в одну страву входить велика кількість інгредієнтів, які готуються окремо. Це приводить до незвичного для європейців поєднання смаків і ароматів: свинина із запахом риби, яловичина з фруктовим смаком, кисло-солодкі огірки тощо.

Китайську кухню неможливо уявити без рису, який в окремих районах навіть заміняє хліб. Туристам на сніданок обов'язково запропонують дамічжоу - рідку рисову кашу, а на обід - дань - розсипчасту рисову кашу з м'ясом, креветками, рибою, дрібно нашаткованою цибулею чи паростками бамбуку.

Парадокс сучасного Китаю - поєднання комуністичної ідеології і ринкової економіки. Для країни характерні одні з найвищих у світі темпи економічного зростання, економічної могутності держави і злиднів переважної частини населення. Китай став найбільшим у світі виробником автомобілів, чорних металів, алюмінію, електроніки й електротехніки, взуття, синтетичних і бавовняних тканин та впевнено перетворюється на провідну туристичну країну. У Китаї реалізується концепція територіального розвитку, заснована на залученні зарубіжних інвестицій у вільні економічні зони, які спрямовуються в промисловість і туристичну індустрію.

ЯПОНІЯ

Японія - острівна держава на сході Азійсько-Тихоокеанського регіону, розташована на Японському архіпелазі, який складається із 6 852 островів. Загальна площа країни становить 377,9 тис. км², на її території мешкає 127 млн осіб. Столиця - Токіо.

Рельєф країни переважно гористий (гори займають понад 60 % території), сильно розчленований. Найвища вершина - вулкан Фудзіяма (3 776 м) - національний символ країни. На півночі Японії переважає помірний мусонний клімат, на півдні - субтропічний і тропічний мусонний. Літній температурний діапазон змінюється у межах +25-+35о С, зимовий - у межах -15-+15о С. Найкращий час для відвідування островів - весна (особливо час цвітіння сакури) і кінець вересня - початок жовтня. Характерними особливостями природи є часті землетруси й активна вулканічна діяльність, що стримує певну частину потенційних туристів від поїздок до Японії.

Теплий клімат на більшості території, наявність безлічі островів і протяжної берегової лінії, гірські ландшафти і природні лижні поля роблять Японію потенційно сприятливим місцем для масового туризму. Тим не менше, прибережних і гірськолижних курортів тут, на відміну від інших країн світу з подібним ресурсним забезпеченням, значно менше. Для розвитку туризму в країні необхідні значні фінансові і матеріальні вкладення в курортну інфраструктуру, що на сьогодні є не вигідним, оскільки японці віддають перевагу відпочинку за кордоном.

Фактично до другої половини XIX ст. Японія була "закритою" для зовнішнього світу державою, що зумовило самотність японської культури. Саме виняткові культурно-історичні і подієві ресурси є основою розвитку туризму. Численні історичні пам'ятки, храми, святі для японців місця розкидані територією країни. Вони збережені і дбайливо доглянуті, що залишає незабутні враження у кожного, хто відвідав Японію.

Рекреаційним символом країни є священні ворота храму Іцукусіма на острові Міядзіма, які стоять у бухті прямо у воді. Тут же на палях розмістився і сам храм - одна з найбільш шанованих японцями сакральних святинь. Ще одним знаковим об'єктом, який уособлює індустріальну велич Японії, став міст Сето-Охасі. Він збудований у 1988 р. і перекинутий через внутрішнє Японське море. Міст з'єднав острови Сікоку і Хонсю. Його довжина перевищує 12 км.

Найбільшими рекреаційними центрами країни із великою кількістю високоатрактивних об'єктів є Токіо, Нара, Кіото, Камакура, Саппоро, Беппу й інші міста та регіони.

3. Південно-Східна Азія

В'єтнам - Індонезія - Камбоджа - Лаос - М'янма - Сінгапур - Таїланд - Філіппіни - Малайзія

ІНДОНЕЗІЯ

Республіка Індонезія (столиця - Джакарта), площа якої складає 1,9 млн км², займає значну частину найбільшого у світі Зондського архіпелагу. До переліку великих островів, які вона займає повністю чи частково, належать Суматра, Ява, Калімантан, Сулавесі. Індонезія розташована в безпосередній близькості до двох внутрішньорегіональних рекреаційних споживчих ринків - японського та австралійського і значно віддалена від європейського та північноамериканського. При цьому головні споживачі індонезійського рекреаційного продукту знаходяться саме у двох останніх регіонах.

Країна знаходиться між Азією й Австралією у зоні впливу волого-го тропічного клімату і володіє надзвичайним різноманіттям унікальних природних рекреаційних ресурсів: тропічні й екваторіальні ліси з неймовірним біорізноманіттям, які стали основою розвитку екологічного туризму; морське узбережжя, придатне для пляжно-купального відпочинку (пляжно-купальний сезон триває цілий рік, при цьому пересічна температура води не опускається нижче +27°С; вулкани.

На особливу увагу заслуговує тваринний світ країни. На індонезійських островах уживаються ссавці Азії, сумчасті Австралії і власні ендеміки: 6

орангутанг, тигр, леопард, носоріг, слон, дюгонь, аноа, кенгуру, проєхидна, бабірусса, тапір, ведмідь, гавіал. Пташине царство представлене понад 600 унікальними видами птахів, серед яких шестиперий "райський птах" Берлепша, малео, казуар, птах-носоріг, вінценосний голуб.

Природне розмаїття доповнюється культурним і соціальним. Індонезія - неповторний культурний світ, який утворився шляхом взаємодії чотирьох світових релігій: християнства, ісламу, буддизму й індуїзму. 250-300 етнічних груп, об'єднаних в одну державу із населенням понад 240 млн осіб, живуть більше ніж на 17 тис. островів, мають власні мови чи діалекти. На одному острові живуть переважно мусульмани (Ява), на іншому - індуси (Балі), на третьому - християни (північ Сулавесі).

Розвиток масового міжнародного туризму сприймається в індонезійському суспільстві неоднозначно. Особливо це стосується залучення сакральних пам'яток до рекреаційного використання, яке супроводжується суперечками, скандалами і навіть терористичними актами. Найбільше нарікань викликають західні туристи, які мало знайомі із буддійською чи індуїстською культурою окремих районів країни й інколи ображають своєю поведінкою релігійні почуття аборигенів.

Острів Балі користується найбільшою популярністю серед туристів. Тут розташовані численні сучасні готелі, у розпорядженні яких знаходяться чудові пляжі. На острові відкриті для відвідування давні храми індуїстів, Парк птахів, Парк рептилій.

На острові Ява зберігся найбільший у світі буддійський храмовий комплекс VIII ст. - Боробудур - місце паломництва і масового туризму. Це - монументальна будова, заввишки 35 м. У нижній частині він складається з галерей, що утворюють шестиступінчасту квадратну в плані піраміду. На трьох верхніх круглих терасах, навколо великої центральної ступи (дагоби), розміщені 72 маленькі ступи. Сходи посередині кожного боку піраміди ведуть на вершину. Мури нижніх терас прикрашені різьбленими реалістичними, високохудожніми барельєфами на теми буддійських легенд.

Неподалік Боробудура розташований царський палац Рату Боко і комплекс буддійських та індуїстських храмів Прамбанан. Між унікальних споруд найбільшою популярністю серед туристів користується храм Лара Джонгранг, зведений на честь бога Шиви.

Суматра - "рай" для любителів природи й екологічного туризму. На них чекають екваторіальні ліси, вулкани, водоспади, гарячі сірководневі джерела, спеції, які ростуть прямо над головою. Тут розташовано ряд національних парків та заповідників. Широко відомий парк відпочинку Ганнінг. Туристів сюди приваблює можливість здійснення трекінгу гірськими лісами, а також відвідування центру реабілітації орангутангів.

Популярною туристичною дестинацією Індонезії є національний парк Комодо, який розкинувся у центрі архіпелагу на 603 км² суходолу і 1 214 км² морських вод. Парк включає три головні острови - Комодо, Рінка, Падар і численні дрібні острівки.

У туристів, які відвідують Індонезію, великим попитом користується

продукція народних промислів: срібні, керамічні та плетені вироби, предмети художнього різьблення по кістці, сувеніри з дерева і пір'я.

ТАЙЛАНД

Сіам - така історична назва сьогоденішнього Таїланду - кілька десятиліть років у світі асоціюється з туризмом, тайським боксом і тайським масажем.

Королівство Таїланд - конституційна монархія із 1932 р. Країна розташована на півострові Індокитай і займає площу 514 тис. км². Загальна кількість населення складає 66 млн осіб. Протяжність території країни із півночі на південь досягає 1 500 км, із заходу на схід - 800 км. Більше половини території займають низовинні рівнини, на півночі і заході здіймаються ланцюги гір. Прибережна територія відома чудовими піщаними пляжами.

Клімат Таїланду доволі різноманітний, але переважають два його типи - тропічний саван і тропічний мусонний клімат. Для центральної частини країни характерні три сезони: спекотний з березня до травня - денна пересічна температура складає +32-34о С; дощовий і спекотний з червня до жовтня і прохолодний з листопада до лютого, коли денна температура знижується до +30о С, що унаочнює кліматична діаграма Бангкоку. Тому найкращий період для відпочинку в Таїланді - кінець листопада - березень.

На узбережжя країни час від часу накочуються цунамі - велетенські хвилі, які виникають під час землетрусів і завдають значних збитків курортній інфраструктурі. Загроза цунамі є стримуючим фактором для поїздок потенційних туристів.

На території країни створено 5 національних природних парків, загальною площею близько 8 тис. км², ряд природних заповідників, які стали основою розвитку екологічного туризму. До складу більшості природоохоронних об'єктів включені унікальні природні атракції: водоспад Ераван, гора Дой-Інтанон, місця поселень слонів тощо.

Велике значення у житті тайців мають річки Меконг, Менам, Салуїн. Вони є і головними "коридорами" рекреаційного освоєння внутрішніх районів країни, насамперед, для потреб екологічного туризму. Живлення у річок дощове, тому повені влітку і на початку осені - звичне явище.

Таїланд - безумовний лідер серед країн Південно-Східної Азії за відвідуваністю. Туристичну славу країні принесли відмінні морські курорти: Ча-Ам, Хуа-Хин, Паттайя, Пхукет та інші (рис. 2. 29).

Королівство відоме надзвичайно цікавими для туристів культурно-історичними і подієвими ресурсами, стравами тайської кухні, плаваючими базарами й іншою "екзотикою". Тисячі буддійських храмів і монастирів, палаци і пагоди формують неповторне тло, на фоні якого проходить відпочинок. Найбільш вражаючим є Бангкок. Його "візитівка" - Великий Королівський палац - архітектурний комплекс, який включає ряд унікальних об'єктів. Вражають уяву відомі на увесь світ фігури Будди, одна з яких вилита із золота (вага статуї - 5,5 т), а друга висічена з цілісного шматка нефриту. Зберігаються вони у храмах Золотого та Смарагдового Будди відповідно. По-своєму цікаві численні канали, які підтримують діловий ритм столиці, парк Лумпіні із дельфінарієм і аквапарком,

Музей науки - один із кращих у південно-східній Азії, нічні базари, на яких задешево можна придбати продукцію найвідоміших торговельних брендів.

Туристам, яким набридло використовувати лише "пісок, сонце і воду", обов'язково покажуть крокодилячу ферму в Самутпракарне, парк Муанг-Боран, де у мініатюрі відтворена територія королівства зі всіма визначними пам'ятками, найбільшу у світі статую Будди (висота - 127 м), розташовану поблизу міста Накхонпатхом, історичний парк на території Аюттхая - давньої столиці Сіаму - з унікальними храмами і палацами, занесеними до списку Світової спадщини ЮНЕСКО.

Окремої уваги заслуговують яскраві видовища, які приваблюють до Таїланду тисячі туристів. Відомими далеко за межами країн Південно-Східної Азії стали тайський бокс, півнячі бої, змагання бійцівських рибок, слонячі поєдинки, паради трансвеститів, буддійські свята.

Не менше вражень, ніж від пляжів, буддійських храмів і різноманітних видовищ залишає тайська кухня. Вона була практично не відома європейцям майже до середини ХХ ст. Характерною рисою тайської гастрономії є поєднання у стравах п'яти смаків: солодкого, за рахунок кокосового молока, цукрової тростини, спілого ананаса і цукрової пальми; кислого, за рахунок лимону, лайму, лимонного сорго, неспілих манго й ананаса, оцту; гіркого, за рахунок свіжих трав і гіркого огірка; солоного, за рахунок рибного соусу; гострого, за рахунок свіжого чи висушеного перцю чілі.

Тайським стравам притаманні три компоненти, присутні практично завжди - рис, соус карі і кокосове молоко. Рис - національна страва. Він може бути і головною стравою, і гарніром, і десертом. Переважають два способи його приготування з використанням різних сортів рису - розсипчастий і клейкий. Туристам пропонують менш екзотичний обсмажений рис у поєднанні з рибою, крабами, яйцями і овочами. Основою приготування соусу карі є перець чілі, який використовується у супах, салатах. Кокосове молоко заміняє звичне для європейця коров'яче молоко і широко застосовується для тушкування та варіння, при приготуванні м'ясних і рибних страв.

На обід туристу-європейцю запропонують на вибір гостро-кислі супи з креветками і грибами або з кокосового молока з курицею. Другою стравою буде рис із свининою або м'ясом птиці, густо здобрений гострим соусом. Тайці не відчують особливості пристрасті до солодкого, тому на десерт буде запропоновано суміш із яєць, клейкого рису, кокосів або фруктових асорті, де крім звичних бананів, апельсинів, ананасів можна побачити і скуштувати папайю, тамаринд, лічі, тангерин, рамбутан, помело, лангсат, ююбу, дур'ян. Запивати все слід холодною водою або чаєм. Алкогольні напої не сумісні з гострою їжею, тому до столу не подаються. Взагалі ж, тайці віддають перевагу пиву.

Туристам слід бути обережними. Гостра тайська кухня може викликати алергію, жар, печію, проблеми зі шлунком, тому захоплюватися екзотичними стравами і фруктами не варто. На всіх курортах працюють ресторани з європейською, арабською, мексиканською кухнею.

4. Австралія та Океанія

Австралія - Вануату - Гуам - Кірибаті - Кокосові Острови - Маршалові Острови - Мікронезія - Нова Зеландія - Нова Каледонія - Норфолк - Острів Різдва - Острови Кука - Острови Піткерн - Палау - Папуа - Нова Гвінея - Північні Маріанські Острови - Самоа - Соломонові Острови - Тонга - Тувалу - Уолліс і Футуна - Фіджі - Французька Полінезія

АВСТРАЛІЯ

Австралійський Союз - єдина держава світу, що займає цілий континент. До складу країни входить о. Тасманія та ряд дрібніших островів. Австралія має площу 7,7 млн км², омивається водами Тихого й Індійського океанів. На її території мешкає 21,3 млн осіб. Для Рекреаційно-географічного положення Австралії характерні дві головні риси: наявність величезного природно-ресурсного рекреаційного потенціалу (ендемична флора і фауна, різноманіття незайманих ландшафтів суходолу і прибережних вод, багатий підводний світ коралових рифів, комфортні погодно-кліматичні умови, які дозволяють протягом року експлуатувати різноманітні і багаті ресурси) і значна віддаленість від головних споживчих ринків.

Розвиткові туризму, насамперед на узбережжі, сприяє комфортний для відпочинку клімат. Хоча Австралія і вважається найбільш спекотним регіоном південної півкулі, на її узбережжі ніколи не буває виснажливої спеки, так само як і пронизливого холоду. Високі температури пом'якшуються впливом океанів. На півночі континенту переважає субекваторіальний, мусонний, спекотний клімат, у центральній частині - тропічний пустельний, на південному заході - субтропічний із переважанням зимових опадів, на східному узбережжі - тропічний, морський, спекотний із літнім максимумом опадів, що підтверджує кліматична діаграма Сіднея.

Пересічні температури повітря у січні змінюються у діапазоні +20-30° С, липня - +12-20° С. Купальний сезон фактично цілорічний - температура прибережних вод у найбільш холодну пору року не опускається нижче +16° С, що ілюструють графіки ходу пересічної температури прибережних вод у різних регіонах країни.

Більшу частину території Австралії займають великі за площею пустелі і низовини. На сході підіймається невисокий Великий Вододільний хребет, ландшафти якого активно освоюються любителями активного відпочинку в горах. Куполоподібні вершини гір і велика кількість природних лижних полів сприяють розвитку гірськолижного туризму.

Австралія має високорозвинуту економіку. В останні роки до одного із перспективних сегментів господарського комплексу Австралії слід віднести туризм.

Найбільш відомим міжнародним курортом Австралії є Золотий Берег (Голд Кост), розташований на східному узбережжі. Золотий Берег - це 80 км піщаних дюн-пляжів у обрамленні світлотінних евкаліптових лісів. У цій курортній зоні знаходяться найбільш відвідувані тематичні парки, серед яких "Світ Кіно", "Світ Мрій", "Світ Моря".

До визначних рекреаційних пам'яток Австралії належить Великий Бар'єрний риф, розташований поблизу східного узбережжя країни. Він має протяжність близько 2 500 км. Це - найбільша коралова споруда на планеті. Велика кількість туристів приїздить до країни саме заради знайомства із цим унікальним природним об'єктом. Вони здійснюють круїзи на острови Великого Бар'єрного рифу, займаються дайвінгом і сноркеллінгом. Великий Бар'єрний риф - світова підводна "мекка" для дайверів, які шукають нових вражень і професійних аквалангістів, які вивчають коралові екосистеми.

Однією із тенденцій розвитку туризму Австралії є використання диких, незайманих цивілізацією територій. Туристів все більше приваблюють малодосліджені райони. Так, популярним є ексклюзивний тур до Центральної Австралії, де можна побачити скелю Айрес Рок, складену з особливих геологічних порід червоного кольору. До заповідних місць Австралії, окрім Великого Бар'єрного рифу, належать Акуляча затока біля західних берегів Австралії, вологі тропіки на північному сході країни, Західна тасманійських пустеля, о. Фрейзера та ін.

Популярними місцями відпочинку в Австралії є прилеглі острови Тихого океану, наприклад, Кернс, Магнетик-Айленд, Херон-Айленд, Гамільтон, Хайман. Цьому сприяють виняткові ресурси суходолу і прибережних вод та розвинута рекреаційна інфраструктура островів: численні готелі, бунгало, ресторани, тенісні корти, тренажерні зали, басейни, поля і майданчики для гри в гольф, сквош, крикет, футбол, волейбол, хокей на траві, дайвінг- та фітнес центри, яхт-клуби і т. п.

Дуже часто метою подорожі до континенту є знайомство із його рідкісним тваринним світом: кенгуру, коала, качконіс, ехидна, вомбат, страус Ему та інші представники фауни не залишають байдужими ні дітей, ні дорослих. На основі фауністичних ресурсів у країні створено ряд національних парків: Какаду (включений до списку Світової спадщини ЮНЕСКО), Парк диких тварин Північних Територій та ін.

Австралійська індустрія туризму інтенсивно залучає до використання єдині у своєму роді виробничі об'єкти: залізниці, які раніше використовувалися для освоєння територій і транспортування лісу, кам'яного вугілля й іншої сировини; шахти і кар'єри, де ведеться або вівся видобуток корисних копалин (копальні найбільшого у світі алмазоносного району Кімберлі, золотоносні родовища у районі Калгурлі); вівчарські ранчо у внутрішніх районах Австралії; авіабаза знаменитої медичної Королівської Служби "Літаючий Лікар"; радіостанція "Аеро-скул", що транслює радіоуроки для дітей фермерів, які живуть у віддалених районах; крокодилачі і верблюжі ферми і багато іншого, що має інтерес для туристів.

Міста Австралії, незважаючи на невелику історію розвитку, багаті на рекреаційні атракції. Серед них чільне місце займає столиця країни - Канберра: Австралійський військовий меморіал, Національна галерея Австралії, Національний музей Австралії, Національна бібліотека Австралії, зоопарк, акваріум, башта Телсра, Національний музей динозаврів, театри і багато іншого.

Сідней визнано одним із найкрасивіших міст світу. Його символ - Сіднейська Опера - унікальна будівля, яка з висоти пташиного лету нагадує білокрилого лебедя. Туристів до Сіднею приваблює океанарій, зоопарк Торонга, Королівський Ботанічний сад, олімпійські споруди. Для гостей міста відкриті двері десятків музеїв, художніх галерей, магазинів, закладів харчування, казино і нічних клубів.

Мельбурн, із повним на те правом, називають "культурною столицею Південної півкулі". Національна галерея, меморіал Джеймса Кука, Музей сучасного австралійського мистецтва, Монетний двір, Королівський Ботанічний сад, Музей Вікторії, собор Св. Патрика - далеко не повний перелік цікавих рекреаційних об'єктів міста.

Казино сучасного міста Перт чекають азартних гравців. Туристи зі спокійнішою вдачею мають можливість побувати в Галереї образотворчого мистецтва, Музеї Західної Австралії або Коуну Коала Парку - заповіднику-зоопарку, де відвідувачам дозволяється бавитися з коалами і тримати їх на руках. Неподалік Перту у місті Фрімонтл розташовані цікаві для туристів об'єкти: Морський музей, Фрімонтлська Темниця, Центр образотворчого мистецтва. А на околицях обох міст на узбережжі простяглася низка відмінних пляжів, дайвінг-центрів та інших рекреаційних зваб, які роблять перебування в Австралії незабутнім.

НОВА ЗЕЛАНДІЯ

Нова Зеландія - держава, що розташувалася на двох великих островах - Північному і Південному, розділених протокою Кука та на ряді дрібних у південно-західній частині Тихого океану. Нова Зеландія займає площу 267,7 тис. км². Це розвинута країна із високими соціальними стандартами життя і порівняно невеликим населенням - близько 4,2 млн осіб.

Північ країни перебуває у зоні дії субтропічного морського клімату, а південь - помірного морського. Пересічні температури липня міняються у діапазоні від +12о С (на півночі) до +5о С (на півдні), а січня - від +19о до +14о С відповідно. У гірських районах, де сніг лежить із червня до листопада - значно прохолодніше. Одна із особливостей природи країни - майже постійні і досить сильні вітри.

Ландшафти - одна із головних рекреаційних принад країни. Візуально вони добре знані мільйонам глядачів з різних куточків світу, дякуючи популярним кінострічкам і серіалам. Достатньо лиш згадати кінотрилогію за романом Дж. Р. Р. Толкіна "Володар Перснів", серіали "Ксена - принцеса-воїн" та "Геркулес: легендарні подорожі", які були зняті в Новій Зеландії, аби у пам'яті численної глядацької аудиторії спливали незабутні пейзажі, що були природним фоном для захоплюючих пригод кіногероїв. Привабливість новозеландських ландшафтів помножена на популярність художніх творів навіть привела до появи так званого "фродо-туризму" . Шанувальники "Володаря Перснів" влаштовують справжні паломництва до пагорбів Бомбей, гірських масивів Нгарухое і Тонгаріро, вулкану Руапеху, гори Санді, озера Уанака й інших місцевостей у Новій Зеландії, де були зняті окремі епізоди кінотрилогії.

Безсумнівне багатство країни - національні парки. Найбільш відвідуваними є Маунт-Кук, Тонгаріро, Фьордленд, Уревера та ін.

Дуже часто мета поїздки до Нової Зеландії - озеро Роторуа - район давнього вулканізму площею понад 80 км² із сотнями гейзерів і насиченим запахом сірководню, який не відлякує справжніх шанувальників природної і фольклорної екзотики. Лише тут можна побачити гейзер Похуту, який викидає струмінь гарячої води на висоту понад 30 м, долину гейзерів Ваймангу із блакитними і зеленими озерами в кратерах згаслих вулканів, унікальні геотермальні форми рельєфу, заповідне поселення аборигенів племені маорі, які зберегли патріархальні традиції. На основі бальнеологічних ресурсів Роторуа споруджено більше ста грязелікувальних і гідротермальних комплексів.

До відомих рекреаційних атракцій Нової Зеландії належать курортні зони Раглан і Кафіа. Окрім пляжно-купального відпочинку, дайвінгу і серфінгу вони приваблюють водоспадом Брідал-Вейл-Фаллс (висота - 60 м), мінеральними джерелами Тей-Пуйа-Хот-Спрінгс, карстовою печерою Вайтомо, природним парком Те-Коуту, знаного захоплюючими бердвотчинг-турами.

На території країни функціонує значна кількість сучасних гірськолижних курортів. Найбільші з них - Факапапа і Туроа - розташовані на схилах вулкану Руапеху.

Головними рекреаційними центрами Нової Зеландії є Окленд (найбільше місто країни), столичний Веллінгтон і Крайстчерч - найбільше місто на о. Південний.

Унікальність Окленда полягає у тому, що місто розташоване на території Оклендського вулканічного району. У його межах знаходяться кратери близько 50 згаслих вулканів. Останнє виверження відбулося 600-800 років тому. Його "результатом" став о. Рангіто, який нині є однією із природних окрас міста. До визначних культурних пам'яток Окленда слід віднести Картинну галерею, Музей транспорту і техніки. Веллінгтон відомий Національною галереєю мистецтв, Національним музеєм, "вуликом" - оригінальною будівлею парламенту, ботанічним садом, собором Св. Петра. Крайстчерч - відправна точка екскурсій на південно-західне узбережжя Нової Зеландії, до краю фіордів і дикої незайманої природи. В усіх містах великий вибір розважальних комплексів, казино, пабів, кафе, ресторанів, великих торгових центрів.

Острови Кука - залежна від Нової Зеландії територія. Це - архіпелаг, що складається з 15 островів. Рекреаційна індустрія використовує природні ресурси островів і пропонує пляжно-купальний відпочинок, дайвінг, екологічні вилазки у джунглі, океанічне рибалення, прогулянки на яхтах.

Новозеландці - піонери у царині екстремального й адреналінового туризму. Зорбінг, рівербагінг, скідайвінг, "білий" і "чорний" рафтинг, кайонінг, даунхіл, глайдинг і параглайдинг та багато інших видів ризикованих видів розваг і відпочинку зробили перші кроки або інтенсивно розвиваються саме у Новій Зеландії. Це приваблює до країни любителів гострих відчуттів і є додатковим чинником розвитку туризму.